

Dunajski mogotci rožljajo z orožjem. — (Glej Zadnje vesti.)

S k o p l j e, 9. novembra.

(Palje.)

S. J.

Skopje, 8. novembra.

KLANJE V LOZENGRADCU.

... Besno, hitro streljanje iz lozensgrajskih vinogradov je ustavilo na severni strani bolgarsko prodiranje. Bolgari so se morali tudi kmalu umekniti, ker so udarli bašibozuki in Kurdi iz svojih skrivališč in barbarsko uničili vse, kar so videli in dosegli. Iz utrdb pa so strelji iz topov redčili vrste umikajočih. Neštevilno granat se je razpočilo sredi med bolgarskimi infanterijskimi četami, prinašajoč pogubo in smrt. Vzile vsem plamtečim nagovorum bolgarskih oficirjev in njihovih junaških zgledov, ni bilo mogoče pripraviti bolgarskih vojakov k naskoku močno utrjene turške črte. Nastal je odmor, ki smo ga porabili hitro za naš žalostni posel. Razdeljeni na več oddelkov, smo preiskali bojno polje. Kakšno grozno opustošenje, kakšno strahotno razdejanje! Jok in stok, zadnji vzdih. Kamorkoli smo se ozrli, strupeni plini od smodnika, grozni smrad po krvi, smrt in beda. Srečni oni, ki so bili takoj mrtvi, ko jih je zadel smrtonosni svinec, ker neusmiljeno, sirovo so pohabili kurdski vragi uboge ranjence. Iztaknili so jim oči, odrezali nosove in ušesa, pripravili trebuh. Proti večeru so ponovili Bolgari napad na utrdbе, ker so upali, da presenetijo Turke. Ali že po prvih streljih, so zablesteli po vseh utrdbah sijajno beli svetlobni stožci. Bolgari so se razpršili in razsvetlili bojišče. Bolgari so se morali umekniti Bolgari z groznimi izgubami. Pri tretjem naskoku so osvojili naskakovalci teren. Vnel se je strahoten boj, od moža do moža, po vinskih goricah. Ponehavalo je streljanje, s svetlimi bajoneti so osvajali Bolgari vinograde, med tem ko so srdito branili Turki vsako ped zemlje, branili so se z jatagani, handžarij, noži in puškinimi kopiti, s tatarskimi koli, pestmi in zobmi. Koliko Bolgarov smo našli potem, ki so imeli pregriznjen vrat. Mnogo ujetih Bolgarov so Kurdi nasadili na kole.

Osemintrideseto poglavje.

Na vse zgodaj zjutraj je prišel gospod Gryce; izvedel bi bil rad uspeh včerašnjega dne. Natančno sem mu poročala; zdelo se mi je, dasi je svojo košarico na vse strani sukal in ogledoval, da ga nadlegujejo ob teh nerazumljivih pojavih enake zadrege kakor mene — četudi jih ni priznal. To me je osokolilo in zaupala sem mu svoje misli. Izprvi se mi je zdel našmešek, s katerim je ogledoval košarico, nekoliko porogljiv, kakor da se norčuje iz poškod, ki jih je sam prizadjal. Ampak čim dalje sem dospela v svojem pripovedovanju, tem očitnejše je postajalo roganje in nič več nisem dvomila, da velja mojim razlagam. Vzlic temu sem nadaljevala do tiste točke, da se je Ruta Oljupčeva zgrudila v hipu, ko se je pripeljala gospodinja Spicerjeva. Za hip je prenehala vrtiti košarico.

(Dalje.)

Sedaj je bilo treba naskočiti še mesto samo. Rezerve so prišle na vrsto, čez drn in strn, čez zidovje in jarke, preko vinskih gor, prek drli proti utrdbi. Teren je bil poln zaprek, tukaj se je sovražnik še enkrat postavil v bran. In zopet se je razljudil strahoten boj, od moža do moža, v neprodno temni noči. Razvnelo se je grozno klanje na obeh straneh. Če so Bolgari še tolikokrat v rednih kolonah navalili, vendar so jih Turki vselej odbili in jih napodili iz vinogradov in jih zasledovali z bajoneti. Bajoneti, noži, handžari in hajduški koli so vršili grozno delo. Kri je tekla v potokih. Bolgarske izgube so bile neizmerno, največje v dosedanjem boju. Med tem so dospela ojačenja. Artiljerija je še vedno bombardirala mesto, in infanterija je nastopila še enkrat v kolonah. Danilo se je že, ko so Bolgari naskočili zadnje turške postojanke. Z obupnim pogumom so se branili Turki še nekaj ur, ker prodiranje Bolgarov je bilo silno oteženo vsled eksploziviranja min, ki so jih položili Turki in ki so grozno gospodarile med Bolgari. Med sedmo in osmo uro jutraj pa so navalili Bolgari od treh strani — severa, severovzhoda in zahoda — v mesto. Usoda Lozengrada je bila odločena.

Hafnerjeva pravda.

(Konec.)

Čez nekaj časa potem v letu 1907. je tožil Koprivnik Radkovičevko na priznanje lastnine tega koščka zemlje pri okrajnem sodišču v Kostanjevici. (Akt C I 1/7). Marija Radkovič je pooblastila Mateja Hafnerja, da jo v tej pravdi zastopa, in ga informirala, da se je zaradi v tožbi omenjenega sveta s tožnikom Koprivnikom že poravnala, da je Koprivnik dotični svet izrecno na njeno last priznal in mu povedala, da sta bili takrat dve priči navzoči, ter ga prosila, da to v pravdi ugovarja. To je bilo pred obravnavo v pravdi C I 1/7.

Mate Hafner je zastopstvo prevzel, v pravdi obravnaval, gorenjega ugovora pa ni navedel, ni trdil, kar bi moral glede te poravnave trditi. Pri obravnavi se je s Koprivnikom zastopnikom dr. Slancem sprl in ni navedel tega ugovora. Marija Radkovič je pravdo zgubila. Morala pa bi jo dobiti, če bi bil Hafner gorenji ugovor navedel. Zoper razsodbo je vložila pritožbo, kateri je pa bil brezuspešen.

Potem je v imenu Marije Radkovič tožil na obnovo postopanja proti Koprivniku. Akt C I 13/7. C I 38/7. Te pravde je zgubil — v dveh instancah.

Marija Radkovič je imela ogromne stroške, koji so se v vključbo na njeno ženinoto doto in njeno posestvo zavarovali. Posestvo je bilo tudi po izvršbi prodano.

Marija Radkovič, katera je imela ogromne stroške, je nato Mate Hafnerja pri okrajni sodnici v Kostanjevici (pravda C I 113/9) tožila na ugotovitev, da mu je pred obravnavo v Koprivnikovi pravdi C I 1/7 kot informacijo tudi povedala, kako se je s Koprivnikom poravnala, da je Koprivnik takrat izrecno priznal, da je omenjeni teren last Marije Radkovič in ste s strani radi priznanja lastnine poravnali. Hafner tega ugovora v pravdi ni navedel in je Marija Radkovič vsled njegove krivde pravdo izgubila.

Mate Hafner se je bal, da pravdo izgubi, ker v tem slučaju bi ji imel vse stroške, ki jih je plačala, povrniti. Hafner je bil takrat od okrajnega sodišča novomeškega obsojen in suspendiran. Moral je varčevati. Proti Radkovičevi tožbi je tedaj sklenil se tako zagovarjati, da se poprime dokaza, da se Marija Radkovič in Koprivnik nista tako poravnala, kot Radkovič trdi, da se je glede lastnine sporne terena dogovorila, da je Koprivnik priznal, da je Marija Radkovič lastnica prepirnega sveta in obljubil postaviti mejnike, ampak da se je poravnala le pravda zaradi motenja posesti, da sta se le glede pokosnje poravnala in je to slednje poskušal s pričami. Če se mu ta dokaz posreči, potem o malomarnosti od njegove strani v pravdi C I 1/7 ne more biti govora, potem mu Radkovič take informacije sploh dati ni mogla. — In že je imel pričo v mislih, ki naj bi mu pomagala. Marija Teršelič je bila takrat Hafnerju okoli 14.000 K dolžna. V njeni dedni stvari po svoji materi je delal kot sodni komisar in se tudi pozneje za Marijo Teršelič zavzel in mu je bila ona velika dolžnica.

Hafner je vložil pripravljani spis, v katerem je prosil, da se Marijo Teršelič in nekega gotovega Jurija Pavloviča iz Izvir št. 16 k obravnavi povabi. K obravnavi, katera je bila o tej Radkovičevi tožbi dne 4. 12. 1909 je okrajno sodišče v Kostanjevici povabilo kot priči Marijo Teršelič in Jurija Pavloviča iz Izvir št. 16.

Ko je Marija Teršelič dobila povabilo kot priča, se je Mate Hafner k njej v Štuno peljal, da ž njo glede njenega pričevanja govori. Hafner jo ni dobil doma. Možu Marije Teršelič Janzu Teršeliču je naročil, da naj svojo ženo Marijo Teršelič takoj k njemu pošlje. Marija Teršelič je prišla v Kostanjevico in Hafner jo je poklical v svojo sobo, vrata zaklenil in Marijo Teršelič razložil, da ga Marija Radkovič toži in da je on njo (Teršelič) za pričo dal, da bo dokazala, da se je takrat, ko sta se Koprivnik in Radkovič na hodniku pred sodiščem poravnala, le o tem govorilo, da se tožba radi motenja posesti poravnava, da je šlo je za nekaj pokosne trave, ne pa da je Koprivnik priznal, da je prepirni teren last Marije Radkovič in da je obljubil mejnike postaviti. Hafner je silil v njo in jo prosil, da naj kot priča reče, da je takrat le za nekaj trave šlo in se ni ničesar o lastnini ali priznanju lastnine govorilo. Marija je Hafnerju rekla, da ne more tako pričati, ker je Koprivnik lastnino priznal in obljubil mejnike postaviti. Hafner je Marijo Teršelič štirikrat — enkrat tudi v stanovanju — nagovarjal in jo prosil, da mu naj s svojim pričevanjem pomaga, da naj tako priča, kakor on hoče. Marija Teršelič se

je nazadnje naredila tako, kot da hoče Hafnerja ubogati. Pri eni tej priliki je Hafner Mariji Teršelič tudi obljubil, da ji bo nekaj od svoje terjatve odpustil, če bo tako pričala, kakor ji je on rekel. Zagrozil ji pa je tudi, da bo zaprla, ako bi rekla, da je bilo dogovorjeno priznanje lastnine.

Ko je Marija Teršelič že imela povabilo, da bo v pravdi Marije Radkovič contra Hafner kot priča zaslišana, se je enkrat pri sodnici na hodniku sodniškega poslopja z imenovanim Francetom Petrovičem sešla. Fr. Petrovič jo je prosil, da naj Hafnerju v tej pravdi pomaga, da naj pri sodnji pri obravnavi reče, da se je takrat, ko sta se Koprivnik in Radkovič poravnala, le od pokosne trave govorilo in od motenja posesti, da se od priznanja lastnine in postavitve mejnikov ni ničesar omenilo. Ko je bila Marija Teršelič s tem Francetom Petrovičem drugič sama v eni sodni sobi, jo je Petrovič zopet prosil, da naj tako govori, da bo Hafner pravdo dobil, kar se bo pa le tedaj zgodilo, če bo rekla, da Koprivnik in Radkovič glede lastnine prepirnega kosa zemlje nista nobene poravnave sklenila, ampak sta jo le glede motenja posesti, radi pokosne trave.

Dokaz temu priča: Marija Teršelič, sedaj posestnica na Pristavi okr. Krško.

To je oni Franc Petrovič, ki je v Celju kot Hafnerjeva oprostila priča izpovedal, da sem mu jaz rekel, da hočem Hafnerja uničiti, pa ga naj že morem tako ali tako.

To je pa tudi oni Mate Hafner, kateri ni zmožen priče h krivemu pričevanju zapeljivati.

Marija Teršelič je bila potem v pravdi C I 113/9 dne 4. 12. 1909 (razpravni zapisnik C I 113/9/4) kot priča zaslišana. Bila je vprašana, kako poravnava sta Koprivnik in Radkovič glede prepirnega sveta sklenila. Pričala je resnico in ravno tako Juri Pavlovič; oba sta izpovedala, da se je poravnava mej Koprivnikom in Radkovičevko sklenila tako, da je Koprivnik priznal lastnino do prepirnega prostora, odstopil posest in obljubil postaviti mejnike. Tedaj pa je Hafner predložil sodniku neko od njega pisano dozdnevno protokolacijo govora z Marijo Teršelič. — Priznal je, da je z Marijo Teršelič govoril o stvari. Ta spis slovi:

Marija Teršelič izpove: Pred obravnavo smo se menili na ganku, Kodrič me pozna in mi je pred obravnavo pravil, da se bodo tožili, po obravnavi je pa rekel, da se ne kaže pravdati, ker bo izguba in je škoda komisijona.

Prosil me je Kodrič, da naj pripeljem Radkovičevko, ki je že odšla po štengah, nazaj. Šla sem za njo in jo pripeljala nazaj. Potem smo ji prigovarjali, da naj se poravnava jaz in Kodrič in neki sodni sluga.

Kodrič je rekel, da se ne bo pravdal, da ne mara, da bi bil komisijon in da raj stroške plača. Pogovarjali so se tudi radi neke trave, katere ravno ne vem.

Stari, namreč Koprivnik ni nič govoril. Kodrič je rekel, zdaj se ne bomo tožili, bomo prijatelji in so si v roke segli.

Radkovič je tudi pravila, da takrat, ko so pismo delali, je ona mislila, da naj gredo mapo pogledat. Pa niso šli, ker je bila tema. Koliko je za travo zahtevala, ne vem, tudi ne vem, koliko ji je dal.

Original leži v aktu C I 113/9. Sodnik je priči v tožbo tega spisa prebral in ona je rekla: ne vem, če sem tako govorila, vem le to, da je notar rekel, da bom zaprla, če bom tako govorila, kakor sem mu povedala, da sem slišala, tudi ne vem, če sem pred kakimi tremi tedni potrdila to izjavo kot resnično. Torej je Hafner priznal, da je Marijo Teršelič tudi drugič zapeljal v tej stvari. Razpravni sodnik zdaj Marijo Teršelič ni verjel in tudi Pavloviču ne in tožbo Marije Radkovič zavrnili.

Uboga Marija Radkovič je tako ob svoje malo premoženje prišla, v pravihda s Koprivnikom so bili narasli ogromni stroški, te bi bil moral Hafner plačati, če bi bil sodnik v pravdi C I 113/9 Mariji Teršelič in Pavloviču verjel.

Tako je Mate Hafner v svoji pravdi z Marijo Radkovič delal. Z zapisnikom, katerega je predložil sodniku, je imel namen, sodnika pripravi do tega, da ne verjame Mariji Teršelič, če bi ista resnico govorila, mu ne hotela pomagati iz zagate s krivim pričevanjem.

Naj se pogleda tudi pismo, katero je pisal Hafner Matiju Košarju-Jordanu!

Dokaz vsemu temu: Marija Teršelič, posestnica v Pristavi, katero je moj zagovornik prosil, da k obravnavi pride in katera je tudi tukaj v Novem mestu. Akti okrajne sodnje: Kostanjeviške: C I 1/7 in C I 113/9 se nahajajo pri okrajnem sodišču v Novem mestu.

Hafnerju se je njegova zvižala, da je svoj spis, kojega vsebina se je z izpovedjo Marije Teršelič križala, v pravdi C I 113/9 civilnemu sodniku predložil, dobro obnesla.

Hafner je bil na Marijo Teršelič jezen, ker ni tako govorila kot je on hotel. Ko je Marija Teršelič iz sodne sobe šla, je prišel Hafner za njo in ji na hodniku rekel: pa bi vsaj prej povedala, da boste tako govorila, pa bi vas ne dal za pričo. Poznala me še boš baba!

Prosim Marijo Teršelič o gorenjih dejstvih zaslišati in rekvirirati navedena pravdna akta kostanjeviške sodnje: C I 1/7 in C I 113/9, ki sta sedaj pri okrajni sodnji v Novem mestu.

Do dokazuje, kakšna priča je Franc Petrovič za Hafnerja, — in dokazuje, kako je Hafner tudi v enem drugem slučaju delal, ko je šlo za njegov lastni blagor. Torej mora vendar gotovo biti, da je Hafner tudi mene h krivemu pričevanju zapeljal, da se kazenske pravde pred potniki zaradi žaljenja časti obravnavajo, ki bi mu povzročila veliko škodo.

Zapadek te vloge je dr. Slanc sodišču povedal in prosil, da se zasliši priča Marija Teršelič in dobe spisi kostanjeviške sodnje, ki leže sedaj pri okrajni sodnji v Novem mestu. Sodišče je sklenilo, da ne bo zaslišalo Marije Teršelič, ker si lahko že iz danega napravljenega sodbu o Petroviču in Hafnerju.

Potem sta pledirala dr. Pegan in dr. Slanc. Po nadurnem posvetovanju senata razglasi predsednik ob 9. zvečer razsodbo: da se vzklic Mate Hafnerja zavrne in Urbana Zupančiča oprostita obsodba potrdi.

Vzklicno sodišče se je pričelo na podlagi predložili dokazanih dejstev, da je Mate Hafner res zapeljal Urbana Zupančiča h krivemu pričevanju dne 11. 10. in 12. 10. 1907 in se je tedaj Urbanu Zupančiču posrečil dokaz resnice.

Ljubljana in Kranjsko.

Občinski svet ljubljanski bo imel danes ob šestih zvečer redno sejo v mestni dvorani. Dnevni red: A. Javne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Volitev enega člana: a) odseka za uboge, b) obrtnega odseka, c) klavničnega ravateljstva. IV. Personalno pravnega odseka poročilo o nekej prošnji za zagotovitev domovinstva v mestni občini Ljubljani. V. Finančnega odseka poročila: 1) o dopisu županovnem glede prispevka mestne občine za ranjence v vojni na Balkanu. 2) o dopisu županovnem glede neke spremembe sklepa občinskega sveta glede pogojev za prepustitev c. k. državne obrtne šole. 3) o dopisu mestnega magistrata glede 47. žrebanja mestnega loterijskega posojila. 4) o ponovni ponudbi akad. slikarja R. Jakopiča glede nakupa njegovega umetniškega paviljona. 5) O prošnji najemnika kopališča v Kolesiji, Ivana Grila, za delni odpis najemščine. 6) O prošnji ravateljstva deključnega liceja za kredit za nabavo glasovirja. 7) O samostalnem predlogu obč. svetnikov Jegliča in Likozarja glede draginske doklade mestnim učiteljem. VI. Stavbenega odseka poročila: 1) O prošnji Franca Kumovarija za razdelitev parce št. 391/1 kat. obč. sv. Petra predm. I. del pri pokopališču pri Sv. Križu na sedem stavbišč. 2) O prošnji Viktorja Orla za odkodnino pri znižanju Nadvojvode Friderika ceste. VII. Šolskega odseka o samostalnem predlogu obč. svetnika Jegliča glede uporabe šolskih telovadnic izključno le v šolske namene. VIII. Policijskega odseka poročila: 1) O delovanju »Gasilnega in reševalnega društva« za II. in III. četrtletje 1912. 2) O dopisu deželnega odbora glede prispevka mestne občine za kmetijsko-kemično preskuševališče. 3) O prošnji Jakobine Kastner glede imenovanja uličice mej »Tonhalle« in njeno hišo. 4) O samostalnem predlogu obč. svetnika Brandta glede imenovanja nove ulice za nemškimi jubilejnim gledališčem. IX. Direktorija mestne zastavljavnice poročila: 1) O proračunu mestne zastavljavnice za leto 1913. 2) O razpisu službe cenilca dragocenosti in efektov pri mestni zastavljavnici. X. Samostalni predlogi: 1) Obč. svetovalec A. Rojine glede takojšnjega pričetka del za zgradbo III. mestne ljudske šole. 2) Obč. svetovalec Josipa Marinka za spremembo določil glede prometa z vozovi za gnoj. 3) Obč. svetovalec Jožefa Reiserja: a) glede imenovanja prometnih cest na Barju b) glede regulacije ceste na Barju od Rdečega križa do šole. B. Tajne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Personalno-pravnega odseka poročila: 1) o prošnji nekega magistratnega uslužbenca za stalno opokojitev. 2) o prošnji za razpisano službo šolskega sluga na c. kr. višji realki. IV. Finančnega odseka poročila o prošnji vdove nekega magistratnega uradnika za nadaljno prejemanje miloščine. V. Stavbenega odseka poročila glede dovolitve stavbne doklade za ureditev Nadvojvode Friderika ceste. VI. Direktorija mestne zastavljavnice poročila o prošnji nekega uslužbenca za zvišanje prejemkov. VII. Obrtnega odseka poročila za razne obrtne koncesije. Župan: dr. Ivan Tavčar.

— **Klerikalna obstrukcija.** Slovenski klerikalci so minuli teden v proračunskem odseku uprizorili neumno obstrukcijo, da demonstirajo — proti Cuvaju. S svojo obstrukcijo so se nezmerno osmešili pred vsem svetom: to je reč, ki jo klerikalci še nadalje lahko uganjajo na svoj račun in ljudem v zabavo. Ampak s svojo gluhostjo diskreditirajo tudi boj proti pustolovcu Cuvaju na Hrvaškem, katerega stališče je omajano in ki izgine — po zadržilu »Österr. Volkszeitung« — takoj po delegacijskem zasedanju s površja. Dočim je dr. Susteršič v delegacijah napram skupni vladi, katera ima odločen vpliv tudi na sramotne razmere hrvaške, krotak kakor jagnje, razdirajo parlamentarni abecedarčki Jarc, Gostinčar in hrvaški pravaši na Dunaju svoje zločinske bedastoče in podirajo parlament. »Delo« klerikalnih obstrukcionista je vladi nadvse ljubo in ga s svojo pasivnostjo le podpira. Obstrukcija klerikalcev nudi vladi priliko, da razžene parlament in da se znebi ljudske kontrole v teh nevarnih časih, ko nas vsaka ura lahko posadi v katastrofo in ko brezvestni mogotci rožljajo že z orožjem. Kakšen dobiček naj bo za ljudstvo na Hrvaškem in v Avstriji, če demolirajo klerikalci v sedanjih krizi ljudsko zbornico in če odtegnejo ljudstvu edino možnost, da brzda imperialistično megalomanijo dunajskih krogov? Da je ta obstrukcija najvišja budalost, je povedal tudi dr. Susteršič, češ da delo njegovih pristašev v proračunskem odseku »ni neinteresantno«.

— **Klerikalci beže.** Prerokovali smo, da klerikalni jugoslovanski »iredentizem«, če hočemo radikalne geste klerikalcev tako imenovati, ne bo imel dolgega obstanka. Sročil smo dr. Susteršiča že zasačili na imenitni retiradi; nalogo Jugoslovancov vidi »v posvečanju posebne pozornosti za vzdrževanje dinastičnih čustev našega naroda, ne da bi se vsled momentanih žalostnih razmer v posameznih jugoslovanskih deželah dali zmotiti«. Iz teh besed je razvidno, da je veliko ilirsko carstvo, ki ga je klerikalni poglavar še pred nekaj dnevi ustanavljal, kaj hitro razpadlo in da od klerikalcev v sedanjem času ne smemo pričakovati nič resnega odpora zoper balkanske pustolovščine velikavistijskega krožka.

— **Pri koncertu »Glasbene Matice«** v torek, dne 19. novembra bodo sodelovali: klavirski virtuozi, domači umetnik gosp. Anton Trost, virtuozi na harfo gosp. Alfred Holy, člaui orkestra dunajske dvorne opere, dr. Pavel Grošelj (deklamator), pevski zbor »Glasbene Matice« in orkester Slovenske Filharmonije pod vodstvom kapelnika g. P. Teplyja. Vstopnice za koncert se z običajnimi cenami od danes naprej prodajajo v trafiki gđ. Jerice Dolenčeve v Prešernovi ulici.

— **Umrlj so v Ljubljani:** Jera Klemenčič, zasebnik, 75 let. — Tomaž Stendler, posestnik, 40 let. — Jera Pečnik, kuharica, 75 let. — Mirko Rojc, prevoznikov sin, 3 leta. — Martin Oven poljski dninar, 46 let. — Mihael Petrovič, delavec, 23 let.

— **Gimnazijca sta pobegnili.** V soboto je od roditeljev pobegnil 13letni Stanko Bajec, dijak II. gimnazijskega razreda in se dosedaj še ni povrnil. Dečko ima kratke hlače, sivo čepico in temno pelerino. Z istega zavoda je pobegnil tudi študent Jožef Zupančič.

— **S trebuhom za kruhom.** V nedeljo se je z južnega kolodvora odpeljal v Ameriko 37 Hrvatov in 27 Makedoncev. — Na Dunaj je šlo 28 Kočevarjev, iz Nemčije je pa prišlo 45 Hrvatov. — V Ljubno je šlo 17 Slovencev, na Dolenjsko pa 28 Hrvatov. — V soboto je šlo v Ameriko 30 Hrvatov, nazaj je pa prišlo 100 Bolgarov. — Iz Švice je prišlo 30 Makedoncev, 200 Italijanov se je povrnilo s Stajerskega, 50 se jih je odpeljal domov pa s Kranjskega.

— **Podržavljenje ljubljanske policije.** Za nastanitev podržavljene ljubljanske policije je vzela državna uprava v najem za več let hišo stavbenika Filipa Supančiča v Šubičevi ulici. Strankam v tej hiši je odpovedano stanovanje za februar termin.

— **Nedvigljen dobiček.** Zadnji teden avgusta, t. i. je stavil nekdo v novomeški loteriji dve kroni, in sicer na številke: 16, 61, 47, 74, vzdignjene pa so bile tisti teden številke 47, 61, 72, 87, na katere je stavitelj zadel terno v znesku 1819 K 68 h, katerih do danes še ni vzdignil. Čas za vzdignitev koncem tega meseca.

— **Smrtna nezgoda hlapca.** Dne 8. novembra, v petek, je peljal iz Zalegaloga Gregurjev hlapec, 24letni Andrej Veber, domačin, kakor po navadi druge dni žaganice v Škofjo Loko. Odšel je od doma okrog pol štiri. Ko pride do vasi Studeno, občine Selca, zavre voz na klanec in hoče iti ob vozu. A naenkrat se sicer dobra os pri vozu prelomi in voz fanti tako stisne, da je takoj mrtev. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Selce.

— **Truplo v Ljubljani.** V Ljubljani so dne 5. t. m. dobili truplo 50 do 60 let starega možkega ter ga prepeljali v mrtvašnico v Stefanjo vas. Utopljenec je ležal kakih šest tednov v vodi.

— **Nezgoda na dolenskem kolodvoru.** Ko je v soboto jutraj na dolenskem kolodvoru hotela iti v vlak 50letna posestnica Jerica Zoretova iz Rudolfovega, je padla z druge stopnice ter obležala na tleh nezavestna. Prenesli so jo v čakalnico, kjer je čez nekaj časa spet prišla k sebi.

— **Voz ga je do smrti pritisnil.** Jože Groznik, posestnikov sin iz Pungerta ob Temenici je peljal 7. t. m. poln voz žita v mlin. Med potjo se je pa voz zvrnil nanj, mu zlomil desno nogo v kolenu in ga pristilnil čez prsa. Peljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer je pa že drug dan vsled poškodbe umrl.

— **Izgubila je delavka v tobačni tovarni** Terezija Koširjeva srebrno žepno uro. — Cvetko Trafenik je izgubil denarnico, v kateri je imel 50 K denarja. — Posestnica Frančiška Jerajeva je izgubila bankovec za 10 K. — Neka gospodična je izgubila denarnico z manjšo vsoto denarja; neki gospod pa bankovec za 20 K. — Natakari Ivan Tomše je izgubil denarnico, v kateri je imel 24 K denarja.

— **Kinematograf Ideal.** Spored za torek, 12., sredo 13. in četrtek 14. novembra 1912: 1) Zurnal Pathe. (Kinematografska poročila.) Najnovjši dogodljaji, sport, moda itd. 2) Mali palček. (Pravljica v dveh delih. Učinkovitost z Mirkom, Kolorirano.) 3) Ščinkovec. (Znanstveno. Kolorirano.) 4) Železna roka proti beli roki. (Detektivska drama v dveh delih. Nadaljevanje I. dela.) — Samo zvečer. — 5) Moraljevanje I. dela. — Samo zvečer. — 6) Princ v zadregi. (Komična učinkovitost s Princem. V soboto Most čez prepad. (Zruši se most z vlakom vred). Prihodni torek Pohlep po zlatu. (V 3 delih. Kolorirano.) 2) Maks hoče večji postati. (Komična učinkovitost.)

Stajersko.

— **Žrtev razmer.** (Dopis iz Gotovelj.) Leta 1908 je odšel od nas k vojakom v Pulj Martin Jordan. Pri vojakih ga je napadla jetika. Nekaj časa so ga zdravili v vojaški bolnišnici; videč, da mu je vojaška suknja vse življenjske sile izsesala iz telesa, so ga v juliju 1911 poslali domov. Meseca novembra je položila zavratna bolezen mladeniča, upanje staršev, v postelj in leto dni pozneje, dne 9. novembra t. i. je izdihnil, na veliko žalost svojih staršev. Militarizem ga ima na vesti!

— **Vlak povozil konja.** Iz Brežic nam poročajo: Dne 6. t. m. se je zgodila nesreča prav pri tisti čuvajnici kakor leta 1909, samo da so bili takrat mrtvi trije ljudje, zdaj pa je smrtna žrtev železniške nezgode konj. Nesreča se je zgodila tako. Grajski hlapec v brežiški Attemsovi graščini je peljal štedilnik v dobrovsko hosto graščinskemu lovcu. V hosti se je konj nenadoma splašil. Dirjal je eno uro daleč. Mimo čuvajnice je pravkar privozil osebnih vlak iz Zagreba, ki pride v Brežice ob 9. dopoldne, ko je splašeni konj na vso sopo pridrljal, preskočil ograjo in se zaletel naravnost v četrti voz vlaka, ki pa je konja pahnilo s tako silo v stran, da je podrl dva stebra pri železniški ograji in je tudi razpolovil zavoro. Zavora se je konju zapčila v zadnji del telesa in ga strašno razmrcvarila, pa tudi drugače je bil konj ranjen. Uboga žival se je vila v groznih mukah, dokler je ni konjedec ustrelil.

Trst.

— Protestni shod zoper vojne hujskače sklicuje politični odbor jugoslovanske socialne demokratične stranke v Trstu v nedeljo 17. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani »Delavskega doma«, ulica Madonnina 15. Kakor povsod, tako bo demonstriralo v nedeljo tudi tržaško slovensko zavedno delavstvo svojo odločno voljo zoper vsakršno vojno hujskarijo, zoper vsakršne korake, ki bi utegnili povzročiti ljudsko klanje in ovirati razvoj in napredek narodov. Zaradi tega pozivljamo sodruge na delo, da bo nedeljski shod resnična manifestacija delavstva, ki hoče mir, delo in življenje.

— Shod strankinih pristašev, ki bi se imel vršiti v sredo 13. t. m. bo v soboto 16. t. m. v »Delavskem domu«, ul. Madonnina 15 (zeleni dvorani). Dnevni red: 1. Poročilo. 2. Izvolitev delegatov za dež. konferenco. 3. Slučajnosti. Z ozirom na bližajočo se konferenco je ta shod izredno važen. Zato je potrebno, da se ga udeležijo vsi v velikem številu — tudi zato, da si izvolijo delegate, ki jim bodo najbolj po godu.

— Vse skupine, ki so dobile vabilo na delo želno konferenco, so naprosene, da pošljejo imena delegatov potičnemu odboru najkasneje do 17. t. m.

— Podružnica »Ljudskega odra« v Sv. Križu priredi v nedeljo, dne 17. novembra, ob 4. popoldne v dvorani g. Maganje v Sv. Križu veselico s petjem in dramatično predstavo: »Doktor Robin«. Vstopnina na veselico 50 vinarjev. — Sedeži 20 vin. — Po veselici ples do polnoči. Vse sodruge, zlasti tržaške, vabimo, da se udeležijo veselice v velikem številu.

Blamaža nemških nacionalcev

Buren shod v Gorici.

Hudo blamažo je doživel v Gorici nemški Nationalverband s poslancom Heinom na čelu. Shod, ki se je vršil v Gorici v nedeljo, je taklekcija nemških nacionalcev, da bi smeli opravičeno pričakovati, če bi ne vedeli da načeljujejo tem nezavednežem brezvestneži Heinejevega in Kroyjevega kalibra, da se skratka ne prikažejo več med živim svetom. Klavarna vloga nemških nacionalnih poslancev in njih pajdašev, ki so v prvi vrsti zakrivali izdajstvo železničarjev in poslabšanje socialnega zavarovanja, se je pokazala v pravi luči. Blamirali in osmešili so se do kosti.

Društvo nemških nacionalnih železničarjev v Gorici je sklicalo v nedeljo popoldne javen shod z dnevnim redom: sedanjí splošni položaj. Na tem shodu je imel referirati glasoviti nemški radikalec poslanec Heine. Za ta shod se je delalo veliko šuma. Naši sodruzi železničarji pa, ki so imeli že zdavnaj likvidirati svoje račune s poslancem Heinejem, niso seveda držali rok križem. Povabili so na ta shod svoje pristaše in tajnika železničarske organizacije sodruga Kopača. Ob naznanjenju uri sta bili zares obe dvorani gostilne »pri treh krunah« nabito polne. Toda kakšen čudež! Med tem ko so nacionalci čepeli vsi skupaj pri eni mizi, je vse ostalo občinstvo bilo sestavljeno iz samih socialnih demokratov, ki so nekako porogljivo pričakovali začetek »velike maše«.

Shod je otvoril pristni german Pintar, ki je predlagal izvolitev predsedništva. Socialni demokratje so glasovali za predlaganega sodruga Teuschbergerja. Obraz »Einberuferja« se je začel krčiti. Predlagal je izvolitev namestnikov in zapisnikarjev, ali tudi tu so bili izvoljeni naši sodruzi in sicer Mozetič in Golouh. Potri je prepustil predsedništvo našim sodrugom. Med tem pa se je izvedelo, da poslanca Heineja ... ne bo na shod; poslal je svojega namestnika, nekoga Ganglmeierja z Dunaja.

»Sodni dan« je začel z najlepšim uvodom. Predsednik odpira shod in da besedo sodrugu Steinerju, ki je v kratkem temeljitem govoru očrtal postopanje Nationalverbanda in njih zastopnikov napram zahtevam železniškega osebja in delavstva sploh. Omenil je glasovanje za davčno obremenitev ljudstva; potem sklicevanje na § 14 in vse nalašč uprizorjene nacionalistične homatije v parlamentu in izven njega, z namenom, da se ovira vsako ljudstvu koristno poslovanje parlamenta. Končal je s poštenim »fej« na naslov teh izdajalcev.

Za njim je prevzel besedo soodr. Kopač, burno pozdravljen od velikega števila navzočih. Pričakovati je bilo, da bodo dobili nasprotniki zdaj svoj zaslužen delež. In govornik jim je zares posvetil! Nobene žaljive besede. Uničil jih je s pikrim sarkazmom, ki je zvenil iz vsega dolgega, jedrnatega govora. Že po prvih zadetih besedah je bil položaj sklicateljem shoda in Heinejevega zastopnika docela prevrnjen. Obil jih je porogljivi in veseli smeh. Govornik je opisal točno, z neovrgljivimi konstatacijami in dokazi nelepo zgodovino Nationalverbanda. Očrtal je razvoj in boje železničarske organizacije od početkov pa do danes. Pobil je nasprotnike s citati iz nemških nacionalnih listov, kar je obudilo posebno veselost med navzočimi. Okrtačil je na poseben način Heineja in Kroya.

Za njim se je javil k besedi omenjeni Ganglmeier. Ni bil pač v najlepšem položaju. Najraje bi si bil želel hrupa, ki bi mu odvzel nalogo zagovarjati stvar, katero mu je bilo nemogoče zagovarjati. Z mrzlo tišino so pričakovali navzoči njegov poskus branitve; bilo je pač treba govoriti. Ali zbral je nesrečno pot! Kjer ni šlo z argumenti, je začel s sofizmom, ki je pa vsled pikrih medklicev dosegel ravno nasproten uspeh. Premlel je tudi staro frazo o Adlerjevih in Ellenbogovih milijonih. Moral je pa priznati koristi železničarske skupne organizacije na razredni podlagi in da niso Heine, Kroy, Steinwender in drugi nacionalistični poslanci zadostno zastopali interese delavstva. Skušal je ločiti delovanje nemških na-

cionalne organizacije od nemških nacionalnih poslancev!

Ganglmeierjeva jeremijada je zopet dala povod ugovorom soodr. Kopača. In ugovor je bil tak, da se je Ganglmeier docela obupan nad svojo stvarjo vdal. Niti skušal ni se braniti, četudi mu je bila zajamčena prosta beseda. Ker se ni prijavil k besedi nasprotnik, so mu posvetili še nekoliko opazk soodr. Steiner, Kremžar in drugi. Predsednik je zaključil shod ob 9. zvečer. Shod je trajal 5 ur. Sodruga Kopač sam je govoril nad 3 ure. K govorom na shodu se še vrnemo.

Državni zbor.

Dunaj, 11. novembra.

Današnja seja je bila posvečena Hohenburgerju in njegovim imenitnim odlokom o vplivanju sodnikov. Ministrski predsednik grof Stürgkh je odgovarjal na interpelacijo nemških poslancev s severnega Češkega zaradi jezikovnih homatij pri sodiščih. Odgovor ni zadovoljil ne nemških ne čeških nacionalcev. Potem je govoril Rusin Dnistrianskij poltretjo uro čisto pravilni obstrukcijski govor. Ko je krščansko socialni poslanec Pantz v vprašanju na predsednika nastopil proti slovenskim klerikalcev obstrukciji v proračunskem odseku, je prišlo do hrupnih prizorov med nemškimi nacionalci in slovenskimi klerikalci, ki so jim priškočili tudi češki radikali na pomoč.

Podajemo poročilo.

Predsednik dr. Sylvester odvarja sejo ob treh. Med vlogami se nahaja rekrutna predloga za leto 1913.

Odloki justičnega ministra.

—Ministrski predsednik grof Stürgkh odgovarja najprej na interpelacijo nemških strank zaradi izpolnjevanja predpisov o rabi nemškega uradnega jezika v notranji službi državnih oblasti na Češkem in izjavi, da se ponekod v resnici rabi češki jezik, ampak te razmere so bile že ob nastopu sedanje vlade. Od tega časa se raba češkega jezika ni prav nič razširila. V teku pravnih pogajanj pa ni hotela vlada prav nič izpreminjati, kar bi utegnilo biti v korist oziroma v škodo eni izmed obeh narodnosti. Vlada pa bo vse storila, da se vnovič prično pravna pogajanja in se završe z ugodnim uspehom.

Mladočeški poslanec dr. Körner dokazuje v dvehurnem govoru, da sta nemški in češki jezik v vsej kraljevini Češki enakovrsta. Z ozirom na pravna pogajanja izjavi, da je jezikovni odlok velika ovira pogajanj in bi ga Nemci morali sami odpraviti.

Poslanec Sviha napada justičnega ministra.

Rusinska obstrukcija.

Poslanec Dnistrianskij govori poltretjo uro navadni obstrukcijski govor. Potem se seja prekine.

Veliki kravali.

Krščansko socialni poslanec Pantz opozarja v vprašanju na predsednika na zločinski obstrukcijo klerikalnih Jugoslovancev v proračunskem odseku in ki jo je najbrž vlada sama pripravila. Odnosa med vlado in voditeljem obstrukcionistov, doželnim glavarjem dr. Susteršičem, so itak doživeli znani.

To neprijetno razkrinkanje hudo zbode posl. Jarca in zavpije na posl. Pantza: Proti Stürgkhu nastopate zategadelj, ker Vaš brat ni bil imenovan za koroškega deželnega predsednika!

Poslanec Pantz zavrača očitke. V teku njegovih nadaljnjih izjavanj napravi poslanec Jarc medklic proti mladoncem, nakar mu zakliče posl. dr. Schürff: Vi, tepec!

Poslanci Jarc, dr. Benkovič in dr. Verstovšek planejo na Schürffa, sujejo ga s pestmi in pehajo. Slednjič ga rešijo nemški nacionalci iz mučnega položaja, dočim uprizarjajo slovenski klerikalci in češki radikali velik hrup.

Predsednik pokliče dr. Schürffa k redu. Hrupni prizori se ponove, ko kritizira rusinski poslanec v vprašanju na predsednika sumarično glasovanje v proračunskem odseku. Rusini in slovenski klerikalci obsipljejo načelnika proračunskega odseka s klici kakor: Čuvaj! Tisza!

Hrup traja precej časa.

V vprašanju obžaluje poslanec dr. Schürff svoje žaljive izraze.

Konec seje tri četrti na deset zvečer. Prihodnja seja jutri ob 11. dopoldne.

Zadnje vesti.

Vojna na Balkanu.

PRED ODRINOM.

Stara Zagora, 11. novembra. Bolgari so dosegli 7. in 8. novembra pred Odrinom velike uspehe. Boji so se pletli v kotu, kjer se iztekata Marica in Arda, in kjer imajo Turši še vedno močne postojanke. Bitka se je pričela ob sedmih zjutraj. Ob dveh popoldne so Bolgari z bojanetnim naskokom zavzeli Kartaltepe, ob desnem bregu Arde. Na levem bregu so pa ob štirih pričeli naskokovati Beščice. Boj je trajal še vso noč, dokler niso Bolgari osvojili skoraj vse postojanke, ki so zaradi tega zelo važne, ker z njih lahko neposredno obstreljavajo s težkimi topovi Odrin.

TURKI PRIČNO Z OFENZIVO?

Berlin, 11. novembra. »Vossische Zeitung« poroča iz San Stefana: Železniško postajo v Čorlu so Turki razstrelili. V noči od sobote na

nedeljo se je slišalo močno streljanje iz topov od Dardanel. Turki bodo prekoračili čataško črto.

Carigrad, 12. novembra. Del turške armade, ki je bil v Čorlu, je v soboto prodiral do Ljule Burgasa. Nastala je bitka z Bolgari, pri kateri so imeli Turki mnogo izgub. Listi poročajo, da je glavno turško taborišče zopet v Čorlu, kar je dokaz, da bodo pričeli Turki z ofenzivo. Iz za turško-ruske vojne znani maršal Fuad-paša je imenovan za poveljnika prvega dela, Vahri-paša za poveljnika drugega dela vzhodne armade. Maršal Tatar Osman-paša je imenovan za naslednika Abdulah-paše.

BRAMBA CARIGRADA.

Carigrad, 11. novembra. Dvor je najbrž opustil namero, da zapusti Carigrad, če se približajo Bolgari. Veliki vezir je javno izjavil na konferenci poslancev, da dvor ne zapusti Carigrada, ker je vlada sklenila, da zabrani z vsemi sredstvi pohod bolgarske armade v turško prestolico.

Carigrad, 11. novembra. Porta objavlja naslednji komunikat: Od balkanskih držav začeta vojna ni privedla do zaželenega uspeha. (?) Vzhodna armada je čutila potrebo, da se umakne na čataško obrambno črto, kjer dovršuje svojo koncentracijo. Slednjič poziva komunikat turško časopisje, naj daje prostor le resnim člankom.

TURKI ZOPET V RODOSTU.

Carigrad, 12. novembra. Križarka »Mesudije« je bombardirala Rodosto in s tem omogočila izkrcanje 3000 mož. Bolgari so zapustili Rodosto.

SRBI IN ČRNOGORCI NA POTI V DRAČ.

Belgrad, 12. novembra. Predstraže tretje srbske vojske so dosepele na jadransko obalo in se združile s Črnogorci. Obe vojski prodirata skupno proti Draču. Drug oddelek srbske vojske prodira čez Kras, a je pot vsled meter visokega snega jako težavna. Srbi upajo, da zavzamejo Drač že ta teden. Arnavti se srbski vojski na njenem pohodu ne ustavljajo.

POSLANSTVO PREDSEDNIKA BOLGARSKEGA SOBRANJA.

Budimpešta, 11. novembra. Včeraj je predsednik bolgarskega sobranja dospel v Budimpešto in obiskal v svrhu razgovora vnanjega ministra grofa Berchtolda in nemškega poslanika na Dunaju.

SRBIJA ODPRVI KAPITULACIJE.

Skopje, 12. novembra. Avstrijski, angleški, francoski in ruski konzul so sporočili, svojim vladam, da je srbska vojaška oblast v zasedenem kosovskem vilajetu odpravila konzularno sodstvo za podanike tujih držav.

SRBSKO PRODIRANJE.

Belgrad, 12. novembra. Prodiranje srbskih čet je zelo otežkočeno, ker je nastopilo skrajno slabo vreme. Mnogo vojakov je v sneženem metežu poginilo.

TURŠKI VJETNIKI GRŠKE ARMADE.

Atene, 12. novembra. Skupno število turških vjetnikov znaša zdaj 29.000. K temu pride še 2000 vjetnikov, ki so jih bili poslani iz Črne gore.

BOMBARDIRANJE TARABOŠA.

Cetinje, 12. novembra. Črnogorci nadaljujejo z bombardiranjem na Taraboš, ne da bi Turki odgovarjali na ogenj. Tudi Skader bombardirajo. Okolo Taraboša je zapadel visok sneg.

NEVARNE AVDIJENCE.

Dunaj, 11. novembra. »Ungarische Korrespondenz« poroča, da se je cesar včeraj posvetoval z vnanjim ministrom Berchtoldom, načelnikom generalnega štaba Schemua, z vojnim ministrom Auffenbergom in s sekcijским načelnikom Doruvarjem.

PRESTOLONASLEDNIK FRANC FERDINAND PRI CESARJU V AVDIJENCI.

Budimpešta, 11. novembra. V političnih krogih vzbuja veliko pozornost včerajšnja avdienca prestolonaslednika Franca Ferdinanda pri cesarju.

ŽANDARJI NA SRBSKI MEJI.

Szegedin, 12. novembra. Na srbski meji je zbranih 2000 orožnikov, da čuvajo mejo. Vsak dan morajo poročati svojim poveljstvom o dogodkih, ki jih opazijo.

HUJSKANJE VLADNEGA ČASOPISJA.

Dunaj, 11. novembra. »Montags Revue« piše: Srbija postavlja zahteve, ki bi se izpolnile le ob popolni impotenci Avstrije in Italije. Avstrija je nepreklicno (!!) označila svoje stališče v albanskem vprašanju. To stališče je neizpremenljivo (!!).

ITALIJA MOBILIZIRA?

Berlin, 12. novembra. »Vossische Zeitung« poroča iz Benetk: Italija bo nastopila združeno z Avstrijsko - Ogrsko proti Srbiji, ako bodo hoteli Srbi osvojiti kako pristanišče ob Jadranskem morju. Vsi italijanski polki planinskih lovcev in velik del artiljerije so dobili že povelje, da mobilizirajo in čakajo le še na ukaz, da se vkrcajo.

RUSIJA MOBILIZIRA?

Pariz, 12. novembra. »Matin« poroča iz Peterburga, da vojna cenzura onemogočuje vse vesti o ruskih vojnih pripravah. Časopisje piše,

da vlada ne sme mirno gledati, ako nastopi Avstrija proti Srbiji.

Peterburg, 12. novembra. V diplomatskih krogih smatrajo položaj za jako resen. Zadnji ministrski svet je sklenil več važnih stvari z ozirom na zapletitje na Balkanu. Nasproti demantiranju brzogovnega agentstva trdovratno krožijo vesti o ruskih vojnih pripravah.

KONFERENCE V BELGRADU.

Belgrad, 12. novembra. Avstrijsko-ogrski poslanik Ugron je imel po svoji vrnitvi iz Budimpešte pet četrti ur trajajoče posvetovanje s Pasičem. Ugron je zastopal stališče Avstrijsko-Ogrske, ki nikakor ne more dopustiti, da bi balkanske države razdelile Albanijo, med se in da bi Srbija osvojila pristanišče ob jadranski obali. Pasič je odgovoril, da bo to izjavo predložil vladi, a da ima malo upanja, da bi se stališče Avstrijsko-Ogrske upoštevalo.

Belgrad, 12. novembra. Po konferenci Pasiča in Ugrona se je sešel ministrski svet, kjer je vladalo splošno mnenje, da ne sme vlada stopiti po končani vojni pred ljudstvo z izjavo, da se odreka pristanišču ob jadranski obali. Ministrski svet se bo v tej zadevi še enkrat posvetoval.

Belgrad, 12. novembra. Angleški poslanik Paget in ruski poslanik Hartwig sta imela s Pasičem dolgo konferenco. Oba poslanika sta zatrdila Pasiču, da bodo njihove vlade podpirale vsako utemeljeno zahtevo Srbije.

NEVARNOST SEDANJEGA POLOŽAJA.

Berlin, 12. novembra. »Voss, Zeitung« poroča iz Belgrada: V dobro poučenih krogih trdijo, da namerava Avstrija nastopiti samostojno v albanskem in jadranskem vprašanju in da postavi že v nekaj dneh Srbijo pred odločitev.

VELEVLASTI IN BOLGARSKA VLADA.

London, 12. novembra. »Times« poročajo iz Sofije, da nameravajo vevlvesti napraviti skupen korak v Sofiji; ruski in angleški poslanik sta že dobila direktive od svojih vlad, ostali poslaniki jih dobe vsak hip. Neverjetno je, da bolgarska vlada sprejme posredovanje vevlvesti.

ANGLEŠKA VLADA O ORIENTSKEM VPRAŠANJU.

London, 12. novembra. Angleška vlada vztraja na stališču, da zadeva rešitev orientskega vprašanja vso Evropo. Ministrski predsednik Asquith bo predlagal vevlvesti, da naj se odloži vprašanje srbskega pristanišča ob Jadranskem morju, dokler ne bodo končane vse sovražnosti na Balkanu.

AVSTRIJSKO - NEMŠKA SOCIALNA DEMOKRACIJA PROTI VOJNI.

Dunaj, 11. novembra. Dunajski socialni demokratje so priredili velikansko demonstracijo proti vojni, zborovali so v Zofijinih dvoranah. V zborovalne prostore pa je mogel le najznejatnejši del demonstrantov, okolo 300, vsa druga množica, nad 30.000 mož in žen, pa je zabasala bližnje ulice. Govorili so poslanci sodrugi Ellenbogen, Renner in Schuheimer, ki so zahtevali da se Avstrija za nobeno ceno ne sme vmešavati v balkanske homatije. Po shodu so odkorakale socialistične množice z rdečimi zastavami in štandartami čez Ring. Impozantna demonstracija, ki se je izvršila popolnoma mirno, je napravila velik vtisk.

Gradec, 11. novembra. Demonstracije proti vojni se je udeležilo 10.000 ljudi. Govoril je državni poslanec sodruga Seitz, ki je v strastnem govoru ljuto napadal vojne hujskače. Njegov govor je od časa do časa prekinil orkan burnih protestnih vzklikov proti vojni. Mogočna demonstracija se je končala mirno.

Dunaj, 11. novembra. Iz vseh večjih avstrijskih mest prihajajo glasovi o velikih socialističnih demonstracijah za mir.

IZREDNI MEDNARODNI SOCIALISTIČNI KONGRES ZA MIR.

Dunaj, 12. novembra. Izredni mednarodni socialistični kongres se bo vršil od 24. do 26. novembra v Bazlu.

PORAZ ANGLEŠKE VLADE.

London, 12. novembra. (Spodnja zbornica.) Pri posvetovanju o homeruli je bila včeraj Angleška poražena z večino 22 glasov. Sprejel se je izpreminjevalni predlog opozicije, ki se tiče vsega finančnega dela zakona, z 228 proti 206 glasovom. Zbornica se je odgodila.

ŽELEZNIŠKA KATASTROFA.

15 mrtvih.

Černovice, 12. novembra. Blizu avstrijske meje na ruski meji se je pripetila v predsončni noči velika železniška katastrofa. Ob 10. ponoči iz Ruske Novosilice v Odjoso odhajajoči vlak je moral pred postajo Ribnica skozi predor. Ko je privozil vlak v sredino predora, je padla nanj več centov težka skala in razbila lokomotivo, poštni voz in tri vozove. Petnajst oseb je bilo mrtvih, devetnajst težko ranjenih.

STRAŠNA ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Budimpešta, 12. novembra. Na progi Budimpešta-Reka je skočil med postajama Eresi in Szazhalombatha s tira tovorni vlak. Šest vagonov se je prevrnilo in so se razbili. Kmalu nato je zavozil v ponesrečni vlak tovorni vlak št. 1016, ker v megli ni bil opazil nezgode. Lokomotiva prvega vlaka je eksplodirala. Prvi trije vagoni so razbili. En železničar je mrtve, eden smrtno nevarno ranjen, več deloma težko, deloma lahko poškodovanih. Osební promet se vzdržuje s prestopanjem.

Novice.

* Reja kunccev kot sredstvo zoper draginjo mesa. Občina Schöneberg pri Berlinu je pričela krepko akcijo zoper vedno naraščajočo draginjo mesa. Občina je ukrenila že marsikaj, kar zasluži splošno pozornost. V svoji režiji ima tržnico za morske ribe, ki deluje od vsega začetka tako izvrstno, da je danes že vsa glavni- ca amortizirana in obrestovana, čeprav prodaja po resnično nizkih cenah. Dalje se občina uspešno bavi s prašičerejo na lastnem posestvu. Na tem posestvu bo sedaj občina napravila tudi farmo za reja kunccev. A reja kunccev hoče pospeševati tudi še na drug način. Poleg farne za kunce, bo občina tudi v Schönebergu samem napravila poizkus, da bodo poedinci redili kunce s pomočjo občine. Mestna uprava je stopila v zvezo s priznanimi strokovnjaki, da se tako ogne vsem dragim eksperimentom. Mesto je odstopilo Schöneberškemu društvu za kunčjo reja 50 oralov zemlje, je dalo na lastne stroške ograditi. Zemljo so razdelili na parcele po eno četrtno orala, vse parcele skupaj imajo 32 duri, glavna ograja pa tri velike. Na mestne stroške so zgradili tudi štiri vodnjake. Društvo je moralo obljubiti, da razdeli parcele med svoje člane. Vsak član mora na svoji parceli urediti reja kunccev in se kolikor mogoče intenzivno pečati z njo. Da se bodo tudi žene poprijele tega dela, sme vsak lastnik parcele porabiti eno četrtno svojega kosa za zasebne potrebe. Na vsaki parceli mora biti 16 plemenskih zajc in en plemenski zajec. Rejci morajo gledati na to, da zrede vsako leto 240 za klanje godnih zajcev. Ako jih več zrede, tedaj smejo nadšteviline porabiti doma. Rejci se zavežejo, da prodajo onih 240 kunccev na zaltevo mestni občini. Cena za funt kunčjega mesa se določi od slučaja do slučaja med rejcem in načelstvom društva, vendar mora biti cena nižja kakor je na trgu. Za napravo hlevov prispeva občina vsaki parceli 84 K. Hlevi in parcele ostanejo občinska last. Rejec mora imeti hleve trajno v najbolj-šem stanju. Dalje da občina na vsako parcelo 60 K za nabavo plemenskih kunccev. Kadar opusti rejec parcelo, tedaj mora povrniti občini 60 kron ali pa ji pustiti primerno število živali. Društvo kunčjih rejcev je moralo izročiti mestni občini hranilnične knjižice za garancijo v vrednosti 2400 K. Kontrolo nad vso reja bo izvrševal magistrat in komisija za ogledovanje hlevov društva kunčjih rejcev. Kunčje meso se bo prodajalo v mestni tržnici za morske ribe. Prodajali se ne bodo posamezni kosi, ker bi to povečalo režije, temveč celi kunči. Društvo zato ne sme zrejati kunccev, ki bi tehtali nad šest funtov. Z vsemi temi odredbami upa občina tako znižati ceno kunčjega mesa, da ga bo lahko kupovalo tudi najubožnejše prebivalstvo.

Sleparstvo z redilnimi sredstvi in oderuštvo pri zdravilih.

Roparski pohod v največjem slogu se vrši na žepne avstrijskega prebivalstva z različnimi redilnimi sredstvi pod pokroviteljstvom naših oblasti in zdravnikov.

Naše postave so tako pomanjkljive in naše prebivalstvo tako naivno, da lahko vsak, ki spravi v promet prav veliko potiskanega papirja, napije kupčijo.

V prvi vrsti spravljajo v promet pod imenom redilnih in krepčevalnih sredstev različne preparate, ki so odvzeti vsaki državni kontroli in s katerimi stiskajo iz žepov prebivalstva, zlasti revnejšega, lepe milijone.

Za primer vzemimo samatozen, ki ga priporočajo s tako veliko reklamo. Sanatogen pripravljajo iz ostankov mleka in je pravzaprav posušen sir. Nima prav nič več redilnih snovi kakor najnavadnejši švicarski sir, ampak le s to razliko, da stane škatljica sanatozena z deset dekagrami, ki odgovarja redilnim snovem porcije sira za 30 vinarjev, 4 K 50 vinarjev.

Zelo znan je preparat »Samotoze«, ki je baje iz mesa pripravljeno krepčilno sredstvo, prodajajo ga za visoko ceno 7 K. Redilna vrednost tega »zdravila«, ki je iz vsega drugega prej nego z mesa, ni niti toliko, kakor redilna vrednost bitkeka, ki stane 60 do 70 vinarjev. Isto čudodelno sredstvo prodajajo tudi s primestno železa in je hvalijo kot vprav čudotvorno sredstvo in lehkovernim pripovedujejo, da ozdravi skoraj vse bolezni in da izboljša splošno počutje. Prav toliko so vredna različna druga sredstva: biozin, biocetin, biomalz, higiana, kina-vino, krvno vino, okrepčevalno pivo itd.

Reelen tvorničar, ki izdeluje redilne preparate se ne boji javnosti ter jasno in določno pove, iz česa je njegov preparat in kako je napravljen. Ali oizdelovatelj prej omenjenih preparatov se skrbno čuva pred napovedjo snovi, iz katerih so pripravljena toliko hvaljena sredstva in tudi ne izdajo način proizvodnje iz strahu, da ne bi ljudje prišli do prave ocenitve teh »zdravil«.

Milijoni in milijoni gredo vsako leto v inozemstvo, ne da bi vlada le z mezincem genila. Nujna je torej zahteva, da se izroče vsi preparati, o katerih trdijo, da imajo redilne snovi, posebnemu zavodu v preiskavo. Snovi, iz katerih so preparati, bi morale biti označene, na ovitku v obliki, da bi razume občinstvo, in cena bi morala biti sorazmerna s stroški proizvodnje.

Kemične tovarne kradejo prav tako ljudstvu denar iz žepa, čeprav si izberejo pot čez lekarne. Najboljša primera za to je slavni pre-

parat aspirin. Kilogram aspirina stane proizvalca 7 K. Aspirin izdelujejo v mnogih tovarnah in ga prodajajo za omenjeno ceno. Sedaj pa je pričela izdelovati tovarna isti preparat, le da ga je dala zavarovati s posebno znamko, in prodaja kilogram po 50 do 55K. Z reklamo dopoveduje tovarna ljudem, da je njen preparat najboljši, da so vsi drugi z imenom »aspirin« za nič. Seveda ni po tem nikakršno čudo, če plačuje ta tovarna delničarjem po 120 do 150 odstotkov dividende. In ta tovarna prodaja približno vsako leto na Avstrijskem za 2 milijona K svojega izdelka. Ali oblasti kaj vedo o tem? Nič! Majhne tatove obešajo, velike izpuščajo.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Ljubljana« Tiskarna v Ljubljani.

Najnovejše! Najnovejše

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

V kratkem začnemo razpošiljati

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbenice

za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošiljati se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebine: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množina razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnic in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe »Zarje«. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nezgodam. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnic na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za »Zarjo«. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzornišva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob sloletnici). — Belčke za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi »Zarje« v Ljubljani po zaupnikih.

Tobakarne oziroma prodajalne »Zarje« v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.

Moze, ulica Miramar 1.

Beden, ulica Madonnina št. 2.

Gostilna Internacional, ulica Giovanni Bocaccio št. 25

Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.

Bajc, ulica Geppa

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Geržina, Rojan.

Benussi, Gretta.

Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.

Artuš, Belvedere 57.

Sekovar, Piazza Caserma.

Ronzel Goachino, Via S. Marco 26.

Wenc Neža, Via Broletto.

Segolin Rosa, Via Industria 16

Kickel, Via Montorзино 4, Rojano.

ZASTONJ ni ampak za 1 K 80 vin. dobiš „Zarjo“ ves Vsak delavec mora biti nanjo naročen.

Št. 36984.

Razpis

ustanove za ljubljanske mestne reveže.

Mestni magistrat ljubljanski ima za tekoče leto podeliti „Cesarja Franca Jožefa jubilejske ustanove za reveže“, in sicer dve po 50 K, deset pa po 40 K.

Do teh ustanov imajo pravico oni mestni (v Ljubljano pristojni) reveži, ki ne dobivajo redne podpore iz ubožnega zaklada.

Prošnje za podelitev jedne teh ustanov je oddajati na vložnem zapisniku mestnega magistrata do včetega 30. novembra t. l.

Prosilci imajo v prošnji natančno navesti, o čem da žive, ali imajo kak redni dohodek in kakšne so rodbinske razmere (število nepreskrbljenih otrok, zdravstveno stanje.)

Mestni magistrat ljubljanski

dne 9. novembra 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

Voditelj: Fran Szolk. ANTON TURK. lastnik.

Zagotavlja točno postrežbo z najboljšim blagom se priporoča

Na željo se razpošilja tudi po poštinem povzetju.

Zaloga vsakovrstnih likerjev.

medicinal, čajni rum, v originalnih steklenicah.

Altwater, Amaro d'Istria, pelinkovac, sokol, cognac

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

Originalni vlahov prve vrste.

in zalogo likerjev

v Trstu, ulica Ghega 10.

SLAVIJA

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi z preskrbljenostjo za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719. Kapital in škod pa je do sedaj izplačala K 109.350.861. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštine prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.